

MITUNA MPE BIYANO

Ø Nalingi koluka ndaku kobima na likambo oyo ya bitumba na libala kansi nakokende kovanda wapi?

Ezali na bisika oyo ekoki kosalisa yo. Okoki kokende na ndaku ya hebergement oyo eyabaka basi

Ezali esika ya ofelé, esika ya kimia oyo okozala yo moko na bana ba yo. Ndaku oyo ezali na biloko ya kolia mpe Muinda na makambo manso elokobani.

Okokutana na batu oyo bako salisa yo na ba demarches nionso npenza ezala po na hopitale mikanda ya léta bako memaka yo na ba demarches nionso olingi. nionso wana na kimia pe na bokutu moto moko akoyeba te te lisolo ya yo.

Makambo manso ekosalama na Francais mpe na Anglais na bésain na yo na interprete oyo ayebi koloba lokota na yo ya mboka.

Bana oyo toyabaka bakoki kozala na mibu 0 ti na 18 ans na yango soki muana na yo azali na mibu koleka 18 ans ezali malamun npeza azala na yo moko.

Okozala na chambre ya yo pe bana ba yo. Kansi okokabola kaka esika ya kolaba (cuisine) biloko bikolia, salle de bain na pe ba toilettes na kati ya ndaku yina na basi mosusu oyo mpe bazali na ndaku moko na yo

Ndenge ya ndako ezali mikolo ya kovanda ezali ko varier entre nzanza moko (1 MOIS)

Yango ba intervenantes bakoki komemaka yo na koluka ndako na yo na bana.

Ø Nalingi kolobela makambo oye ya bitumba na kati ya libala na pulusi nakosala boni?

Pe na koyebisa makambo mana ya bitumba na kati na libala na telephone!

Na telephone na yo benga 9-1-1 soki te kende na poste ya pulusi ya Quartier na yo

Tozali na tuku mibale ya postes ya pulusi (www.spvm.qc.ca).

Ba pulusi bango ba koya kosalisa yo na bana ba yo po na likambo lina ya bitumba esila na kati ya Libala ya yo.

Soki ezali na makambo ya criminel lokola menace mobali alakisi yo moduki, asui yo na mbetu na makasi kosuna etc...

Soki ozali na ba preuve ya makambo mana ya bitumba basali yo pulusi ako kanga mobali wa yo.

Ozali na tina npenza ya koyebisa na pulusi makambo manso ma ye na procureur Soki pulusi amoni mabali na yo te ti kaka pulusi akoluka ye ti bakanga yé.

Ba pulusi bango bako lakisa yo ba services nionso lokola CAVAC OYO EZALI CENTRE YA BA VICTIME YA ACTE CRIMINEL. Na sima CLSC yé pe akoki kotika yo na ndaku ya hebergement ya basi pe na sécurité na yo na bana ba yo.

Bango bokosala rapport ya makambo manso ya bitumba to pe ya nkuba na libala. Bakolakisa lolenge kani likambo lina ezalaki. Bakosenga yo declaration okoki kokoma yango ata na monoko ya mboka na yo.

Soki ozali na posa ya interprete akoya kosalisa yo.

Soki bana na yo bazali ba temoin ya Bitumba na libala na yo ba pulusi bakofunda na rapport na DPJ. Direction ya protection ya jeunesse likomba oyo ebatelaka Droit ya bana.

Ba pulusi bango bakoki kotika yo na ndako na yo osua biloko bia yo oyo eitkalaki epai ya mobali na yo lokola Bilamba, Basani, Mbetu , passeport, kisi biloko ya bana ya kelasi.

Tango wana makambo nionso ekokende na enqueteur.

Ye akosala enquete ayeba malamu likambo yina ya bitumba na libala yé nde akolandela dossier yina pe na poursuite ya dossier na yo.

Soki mobali na yo akakemi na pulusi tango bafundi yé bakotika ye na boloko po ayebisa pulusi nini elekaki npenza na solo nionso na bitumba na libala. Liboso ya ba juge sima bakoki kotika yé na ba enqueteur batiki ye na ba condition ya kotosa mibeko mua juge po na sima ya koyokana na bakonzi ya leta.

Bakoki kopekisa yé kosolola na yo kokutana na yo pe koya esika yo ovandi.

Soki esili na sima juge ye nde akosua mikano ya kotika ye to pe kokanga ye pe kotika ye na prison ti na processus ya suka.

Coté cour akoyebisa yo ndenge makambo nionso ekosalema na pe mikano oyo juge Akosua po na yé. Yango ekopesa yo dikisa ya soutien na bango.

Loba kobanga te , batu bazali po basalisa yo.

Ø Lolenge kani natika ndaku na signé bail?

Na makambo etali Bitumba na libala po na sécurité na yo na bana to pe na cas ya agression sexuelle oyo mobali asali yo to pe ex. mabali ya kala to pe mobali kaka mosusu okoki kosenga kotika Bail wana.

Senga attestation ya officier public yo locataire okopesa mikanda misatu :

1. Formulaire oyo oko senga mpo na résiliation ya bail po na bitumba na libala.

To pe kosua bo muansi na yo na makasi nionso npenza yo olingi te. Locataire ako remplir document oyo ekozala na caché ya assermentation ya commissaire bino mibale bo signé.

<http://www.justice.gouv.qc.ca/francais/publications/generale/bail.htm>

Soki locataire ayebi te commissaire ya assermentation akende na ndaku ya pulusi na municipalité ya yé.

2. Mokanda oyo y'appuis ya demande oyo ekosala :

- ✓ Copie ya deposition na pulusi
- ✓ Document moko oyo moto mosusu ayebi yo to avandi na yo to pe bana oyo bavandi na yo
  - To pe intervenante ya ndaku ya hebergement akopesa
  - Intervenante ya CAVAC.
  - Intervenante ya CALACS Centre wana ekotalaka makambo ya ba agression sexuel Kosua muansi na makasi ezali mabé
  - Intervenante oyo ya ba établissement ya réseau ya santé to mpe ya services sociale oyo ba centre ya ba hopital pe centre ya bilenge,
  - Doctelo to batu mosusu professionnel bakoki bakomi mokanda wana.

3. Mokanda ya copie ya Bail

Bail bako nilaka yango zanza mibalé na sima ya kotinda mikanda mina nionso bakotinda avis Na kolo ndaku sima ya zanza moko bail na yo ezalaki duré ya 12 mois tango nionso ya ba zanza wana okofuta kaka mbongo ya ndaku wana.

KEBA : Kaka moto oyo nde a signaki bail nde akosala demande ya kotika ndako soki te motu oyo asignaki okoki kologwa na pete yonso npenza likambo lizali soki muke te.

Ø Nakok kosua ndaku ya sociale?

Tangu azali na makambo ya bitumba na libala ozali ko repondre na ba criteres nionso ya komikomisa ezali ya solo okosua ndaku ya sociale HLM, na mbongo muke.

Ozali na priorité po osenga ndaku na preuve ya residence ya hebergement to pe preuve ya mokanda ya pulusi, tango mosusu mokanda pe ya reseau ya santé lokola docteur wa yo

Yango ekoki kowumela (3 mois a 6 mois) zanza misatu to pe motoba mpo bapesa yo ndaku wana. Soki bozali na bana libota munene tangu ekoki kowumela molayi po balukela yo ndaku ya munene. Kansi ezali na ba logement mosusu subventionné condition na yango kotikala na ndaku ya basi 1ere étape un mois oyo ezali ndaku ya hebergement ya yambo po okende na ndaku ya 2eme etapes Okoki kotikala mikolo ebele ti na deux ans na ndaku wana.

Ø Nazalina na misolo mingi te ndenge nini nakoki kosala po na ba besoin na ngai?

Programme ya lialisi ya sociale ekopesa yo mbongo aide ya secours soki okoki komisalisa te na makambo oyo etali mpasi ya misolo. Mbongo OYO AIDE SOCIALE AKOPESA YO EZALI

Na ndenge ba compte na yo na banque ezali soki ozali na misolo ebele pe bomengo biloko ebele lolenge ba ndaku ba bateau etc... wana ekozala mpasi po osua lisali.

Soki otiki na ndaku na yo ya libala po na bitumba ozali na allocation likolo ya mbongo wana oyo bafutaka yo déjà lialisi na zanza moko ebakisami supplémentaire ya 100\$.

Po na kosenga lialisi fungola déjà compte na yo na banque.

Soki ozali na compte moko na mobali na yo changé compte mosusu noki noki soki osui ba mikanda ya banque na ndaku benga banque na yo pesa adresse ya yo ya sika na numero ya telephone na yo.

Ø Mbongo ya bana oyo léta apesaka (ALLOCATION CANADIENNE PO NA BANA) ACE po na lialisi ya soutien ya bana

Lialisi canadienne po na bana na zanza moko epesamaka na ba famille oyo bazali ko repondre na ba criteres ya kosenga lialisi ya bana 0 à 18 ans kaka.

L'ACE EBONGISAKA NA BULA MOKO 6.400\$ na muana moko maximale kansi bana ya moins ya 6 ans ezali 5.400\$ bana oyo ya 6 ans ti na 17 ans .

Païement wana ya soutien ya bana ezali prestation provinciale non imposable bapesaka yango na trois mois to pe na zanza nionso soki famille esengi yango npenza.

Yango mbongo wana ezali ko varier na ba famille soki ozali na bana ebele montant ya mbongo oyo ya okosua na mosala mua yo eko diminue lisali wana.

Ezali nde basi batu basuaka mbongo wana baboti oyo bavandi ndaku moko

Soki olingi kologwa ndako mpo na raison ya bitumba na libala mbongo wana ekozala lisusu kokotaka na compte conjoint te. Esengeli kokanga compte wana kofungola compte bancaire mosusu na nkombo na yo rapidement.

Okoki kosenga na gouvernement otia mot de passe na dossier na yo.

Oko expliqué likambo na yo ndenge ezali npenza mot de passe ezali protection na dossier na yo po na ba renseignement okoki kotanga ba sites oyo <http://www.cra-arc.gc.ca/bnfts/ccb/menu-fra.html>

Mosusu oyo ezali

http://www.rrq.gouv.qc.ca/fr/programmes/soutien_enfants/paiement/Pages/paiement.aspx

Ø Nalingi kokabuana na mobali na ngai kansi nayebi ba droit na ngai te nazali na mbongo ya kofuta avocat te

Na likambo etali bokabuani na libala pe ba demarche nionso ya juridique, na mbongo ya kofuta avocat esengeli : soki ozali na aide sociale ozali na droit ya kosua avocat ya aide juridique ye akotala likambo na yo akotala mbongo yo osuka

na nombre ya bana ozali na bango. po na kosua ba renseignement tala na adresse oyo commission ya services juridique yango oyo <https://www.csj.qc.ca/> ezali mpe na clinique juridique soki ba ndimi yo aide juridique te organisme wana ekoki kosalisa yo po ofuta avocat npenza. bango bapesaka service ya avocat.

Ø Mobali na ngai azali kosenga ngai bokamuani na libala na amiable to pe médiation est- ce-que na ndima?

Na likambo ya separation to mpe divorce loi elobi boye conjoint oyo bazali legalement babalana, to pe unis na léta civile to pe conjoint de fait na bana bakoki kosua ba services ya médiateur professionnel. Na tango ya médiation mpo ba questions etali divorce to garde ya bana, biloko , pension alimentaire ekozala negocier.

Na yango soki yo victime ya bitumba na libala loi ezali ko exclue likambo ya bitumba na libala ekoki kosala ye te mobali na yo azali ko intimider to mpe ko menacer po oyeba droit na yo te azali kobangisa yo po osenga ba droit na yo te négociation esengeli esalama malamumu malamumu. Soki ozali kobanga mpo na sécurité ya bana. Solola na ba avocat ba yo. Mobali na yo azali kosenga yo divorce kansi azali ko proposé yo mediateur po na pension Alimentaire na yango azala mediateur professionnel .Mobali azali kosala yo menace ko humilier yo yeba ba droit na yo malamumu npenza negociation ezala egal a egal. Na bongo ndima médiation to mibeko na amiable zala mayele tuna avocat na yo.

Ozali na droit ba respecté ba droit na yo. Soki obala na léta okoki kopona separation légale to pe separation Ya nzoto to divorce. Separation ya nzoto yango epesaka dikisa ya ko regler ba questions lokola garde ya bana, pension alimentaire to pe bokaboli ba biens biloko binso

Yango elakisi te que libala ekufi babalani ebongi batosa mibeko na pe obligation ya union ya bango. Po nakoyeba nionso wana tanga site oyo <https://www.educaloi.qc.ca/capsules/la-separation-legale> soki ozali na union libre to conjoint de fait yeba loi ezali ko protege yo te na likambo etali kokabola biloko ya babalani to pension alimentaire

Yango na ba cas nionso benga avocat avant osua decision na yo.

Ø Alobaka na ngai soki nakeyi bako botola ngai bana

Liboso ya mibeko ya léta baboti nionso mibale bazali egale. Mobali to muansi bazali na droit ya garde ya bana na bango.

Mobali na yo ye moko kaka te akoki kozala na garde ya bana yo pe lokola.

Kokanisa te soki okeyi na bana yo mutu ozali na garde?

Ozali victime ya Bitumba na libala okoki otika ndako na yo okeyi na bana ata kutu osengi ye nzela te.

Kansi keba tikala kaka na Québec, luka omona avocat noki noki npenza tuna mituna nionso po mobali na yo afunda yo te ya enlevement ya bana juge akopesa decision na yé

Po ya ko éviter kofunda yo pona enlevement ya bana.

Decision eye juge opesa po na garde ya bana ezali valide po na durée ya 6 mois maximale yango eko permettre yo changement ya école, garderie ya bana etc...

Droit ya garde ezali décidé na tribunal po na intérêt ya bana etali revenu na yo te.

Soki ozali kobanga po na sécurité ya bana na yo ezali malamumu mingi npenza ya kosolola na ba avocat.

Ba kosenga visite supervisé to conseiller yo ya kobanga DPJ po na soutien na bango

Tina ya DPJ ezali kaka kobotola bana te na baboti na bango kansi kosalisa yo po na sécurité ya bana na développement na bango avocat na Yo na cour to na DPJ. Bango bakosala preuve ya réalité ya ba inquiétudes po ko justifier kobanga na yo ya garde partager.

Na yango na nionso wana ba démarches ekoki kozala molayi tina ya kozala na avocat yango wana akopesa conseille malamumu po basalisa yo ozua décision ya malamumu yeba na likambo ya Bitumba na libala juge akoki ko considérer mingi intérêt ya bana ba continue komona tata na bango. Ba décidé garde partagé ndako ya hébergement ya basi ekoki ko soutenir yo makasi npenza na démarches nionso wana ko protéger yo na bana face ya ba accusation ya enlevement ya bana na yo.

Ø Nazali na compte bancaire conjoint na mobali na ngai nasala nini?

Titulaire ya compte conjoint bazali bango nionsoba responsable ya ba niongo
Soki moko afuti te mosusu akofuta.

Na yango fermer compte wana fungola mosusu noki noki.

Sala yango tango olingi ologua na ndako ya libala.

Soki te mobali na yo ako vider compte wana akosua mbongo nionso soki yo okeyi
na yo

Yango retirer kati kati ya mbongo wana deja .kende na banque ya pene pene na
quartier na yo

Avant okende na ndako ya hebergement ya basi mobali na yo akoki kosenga
adresse ya succursale oyo oko retirer mbongo keba npenza mpo aluka ko
retrouver yo te na adresse ya ndaku ya hebergement ya basi.

***Ø Nazali citoyenne Canadienne te, to residente permenante mpe te kansi
nazali kobanga po na immigration kotika mobali na ngai***

Po na dossier na yo na immigration (refugié, dossier ya famille, to pe parrainage)
lokola ba cas ebele ezali possible na yango benga immigration Canadienne .

Benga bureau ya lisalisi (AIDE JURIDIQUE YA DROIT YA IMMIGRATION) po ko
verifier soki ozali ko repondre na ba critere ya admissibilité po ozala na avocat.

Soki ozali réfugié okoki kobanga na CIUSSS-YA CENTRE -OUEST na programme
ya ba demandeurs ya asile PRAIDA.

Olingi okende, tala liste ya biloko important oyo okomema

- Double ya fungola ya ndaku na ya Motuka
- Carnet oyo ezali na ba adresse ya ba numeros ya ba telephone.
- Permit na yo ya conduire na certificat d'immatriculation.
- Mikanda na yo ya identité na oyo ya bana na yo.
- Carte y'assurance sociale, passeport, actes de naissance, dossier ya immigration etc ...
- Contrat ya Mariage
- Carte ya assurance maladie, na dossier ya vaccination
- Ba cartes ya credits ezali carte ya débit, livret bancaire.
- Mikanda ya Hypotheque.

- Bail pe titre ya propriété.
- Bulletin ya kelasi ,na ba diplomes.
- Biloko na yo ya valeur (Bijoux na ba reçu na yango, ya ba biens nionso.

Soki ozali na mituna po na kologua na libala pe securité ya bana tuna na telephone ya S.O.S VIOLENCE CONJUGALE.

Ba intervenantes bazali wana po basalisa yo ko soutenir yo.

Ozali lisusu na ndaku te kansi obengaki tango ozalaki na ndaku po na securité na yo effacé ba numero yonso oyo obengaki mpe ba numeros ya ba organisme oyo obengi na cell na yo.

Appareil na yo electronique ekoki kolakisa wapi ozali, ba téléphone intelligent na ba tablettes ezali na GPS géo alakisaka position na satellite.

Eko situer bisika Géographique ya utilisateur na yango.

GPS ezali activé na photo nionso position exacte na yango esengeli malamamu ko desactivé yango kolongola application wana géo localisation ya bilili ya ba appareils na yo.

Utilisation ya médias sociaux pe ekoki ko permettre batu ba retrouver yo. Keba zala sur na ba applications lokola géo localisation ezala acitivé te ndakisa Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, etc.